

Voordelen, valkuilen en aandachtspunten bij inzet ervaringsdeskundigheid

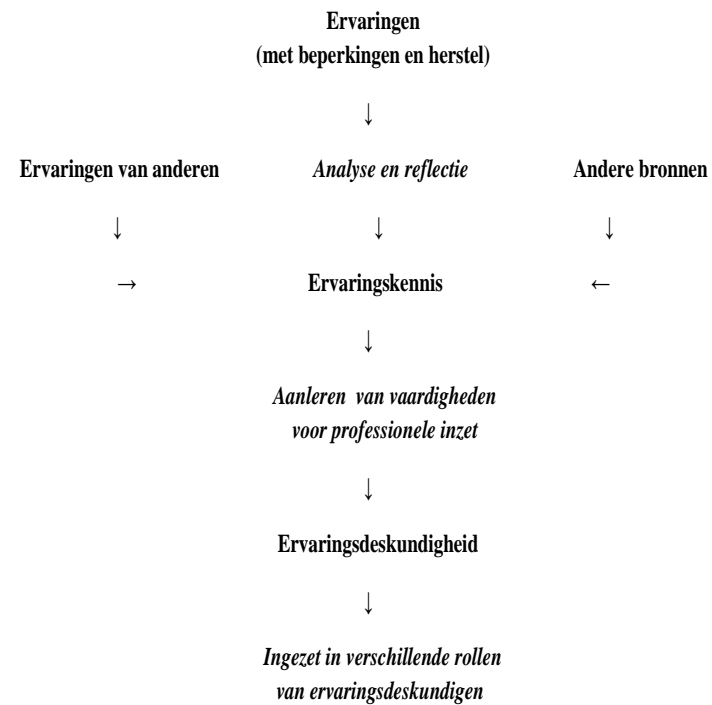
Workshop door

Peter Barendsen, André Schutte en Alie Weerman

Programma

- Voorstellen
- Inventariseren: cliënten, hulpverleners, onderzoekers, managers, anderen?
- Wie heeft ervaringskennis?
- Uitleg van lijst voor- delen en nadelen
- Laten zien van enkele filmpjes waarin dit wordt gedemonstreerd
- Inventariseren in de groep: welke onderwerpen spreken aan?
- Bespreken in kleine subgroepjes: items naar keuze
- Plenair bespreken

Ervaringen kunnen geprofessionaliseerd worden tot ervaringsdeskundigheid .

Ervaringsdeskundigheid t.a.v. verslaving heeft enkele specifieke kenmerken vgl. met ggz in de breedte

- Morele model is sterker: verslaving zou keuze zijn
- Stigma/schaamte lijken sterker
- Ambivalentie: het middel is vijand & vriend tegelijk
- Vaker de eis dat men symptoomvrij moet zijn
- Langere traditie van ervaringsdeskundigen (o.a in HTG's) en zelfhulpgroepen (in VS is verslavingszorg grotendeels opgebouwd door ex-verslaafden, nog steeds ruim 50% ex-verslaafd.)
- Counselors 'in recovery' (vanuit AA) drukten stempel op ontstaan van methodieken (zoals Minnesotamodel)

Voordelen en aandachtspunten van ervaringsdeskundigen

1. Actieve bijdrage
2. Passieve bijdrage (doordat je 'er bent' als herstelde verslaafde)
3. Persoonlijke voordelen voor de ervaringsdeskundige (zoals jezelf zijn in je werk)
4. Professionele aandachtspunten voor de ervaringsdeskundige
5. Werkgerelateerde valkuilen van de ervaringsdeskundige
6. Voordelen voor zorgaanbieders
7. Aandachtspunten voor zorgaanbieders en opleiders

Enkele actieve bijdragen van ervaringsdeskundigen

- Bespreekbaar maken schaamtevolle zaken
- Vanuit compassie voor leed bieden van perspectief
- Kennis van de ‘wereld van de gebruiker’
- Inzicht in dubbellevens van verslaafde
- Aansluiten bij moeilijk bereikbare cliënten
- Triggers, trek en flashbacks navoelen en vroeg signaleren

Passieve bijdragen (vanwege 'aanwezig zijn' als ex-verslaafde

- Baken van hoop ('het is hem ook gelukt')
- Rolmodel ('hoe dat zij dat toch?')
- Doorbreken van wij-zij-denken
- Verminderen van stigma

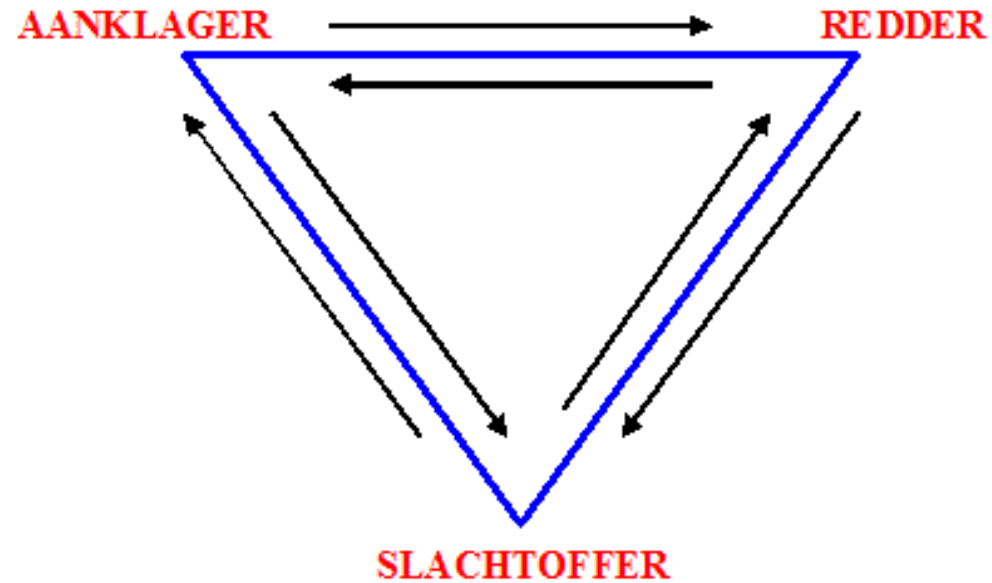
Enkele werkgerelateerde valkuilen

- Ongepaste en riskante zelfonthulling
- Projectie eigen verhaal
- Een redder-, aanklager- of slachtofferpositie innemen (ook door positionering in de organisatie):
 - ‘kun je het wel aan’? (nadruk op slachtofferschap en kwetsbaarheid)
 - ‘wij weten niet wat we met deze cliënt aan moeten, maar jij hebt vast nog wel een idee’ (plaatsen in een reddersrol)
 - Van de ervaringsdeskundige verwachten dat deze de ‘luis in de pel’ is (aanklagerrol).

Persoonlijke aandachtspunten en valkuilen

- Activeren onverwerkte zaken
- Stigmatisering als ‘ervaringsdeskundige’ (steeds als ‘die ex-verslaafde’ gezien worden)
- Overlap tussen persoonlijke identiteit en professionele identiteit (mengen van werk & privé)
- Parallelproces met cliënten (*‘wat ik tegen hen zeg, moet ik eigenlijk ook tegen mezelf zeggen’*)

Activeren dramadriehoek door positionering als ervaringsdeskundige in de organisatie

Opdracht

In subgroepjes items kiezen uit de lijst voordelen-valkuilen-aandachtspunten

Bespreken in hoeverre men dit herkent

Plenair terugkoppelen

Plenair afronden

Stelling: ervaringskennis moet zowel bij cliënten als hulpverlener beter benut worden.